

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE	5
ABREVIERI.....	7
CAPITOLUL I. DEFINIȚIA, OBIECTUL, SCOPUL, TRĂSĂTURILE SPECIFICE ȘI LOCUL DREPTULUI PENAL ÎN SISTEMUL DREPTULUI ROMÂNESC	9
§ 1. Definiția dreptului penal.....	9
§ 2. Obiectul dreptului penal	10
§ 3. Scopul dreptului penal.....	11
§ 4. Dreptul penal – instrument al politicii penale	11
§ 5. Trăsăturile specifice ale dreptului penal.....	12
§ 6. Locul dreptului penal în sistemul dreptului românesc.....	13
CAPITOLUL II. PRINCIPIILE FUNDAMENTALE SAU REGULILE DE BAZĂ ALE DREPTULUI PENAL	14
§ 1. Principiul legalității răspunderii penale, a legalității incriminării și a pedepsei	14
§ 2. Principiul caracterului personal al răspunderii penale.....	16
§ 3. Individualizarea răspunderii penale.....	17
§ 4. Umanismul dreptului penal	17
§ 5. Egalitatea în fața legii penale	18
§ 6. Răspunderea penală subiectivă (<i>nulla poena sine culpa</i>).....	18
§ 7. Unicitatea răspunderii penale	19
CAPITOLUL III. IZVOARELE DREPTULUI PENAL.....	20
§ 1. Noțiuni generale	20
§ 2. Legea penală – izvor de drept.....	21
§ 3. Tratatelor și convențiile internaționale – izvoare externe de drept penal	22
§ 4. Deciziile Înaltei Curți de Casație și Justiție.....	23
§ 5. Clasificarea legilor penale	23
§ 6. Norma penală	24
§ 7. Interpretarea normelor penale	26
7.1. Proiectul legii pentru punerea în aplicare a noului Cod penal	26
CAPITOLUL IV. RAPORTUL PENAL ȘI FAPTELE PENALE	29
§ 1. Definiție.....	29
§ 2. Subiecții raportului penal	29
§ 3. Conținutul raportului penal	29
§ 4. Obiectul raportului penal.....	30
§ 5. Caracteristici.....	30
§ 6. Nașterea raportului penal.....	30

§ 7. Durata raportului penal.....	31
§ 8. Stingerea raportului penal	31
§ 9. Raportul penal și cel procesual penal	32
§ 10. Faptele penale.....	32
CAPITOLUL V. APLICAREA LEGII PENALE ROMÂNE ÎN TIMP	34
§ 1. Principiul activității legii penale.....	34
§ 2. Concursul legilor penale.....	37
§ 3. Neretroactivitatea legii penale.....	37
§ 4. Extraactivitatea legii penale	38
§ 5. Retroactivitatea legii penale	39
§ 6. Ultraactivitatea legii penale temporare.....	40
§ 7. Principiul legii penale mai favorabile.....	41
7.1. Aplicarea obligatorie a legii penale mai favorabile în cazul infracțiunilor care nu au fost judecate definitiv	41
7.2. Aplicarea obligatorie a legii penale mai favorabile în cazul pedepselor definitive	42
7.3. Aplicarea facultativă a legii penale mai favorabile în cazul pedepselor definitive	45
§ 8. Dispoziții privind aplicarea în timp a legii penale cuprinse în proiectul legii pentru punerea în aplicare a noului Cod penal	46
8.1. Dispoziții generale privind aplicarea în timp a legii penale	47
8.2. Dispoziții finale și tranzitorii.....	48
8.3. Alte dispoziții cuprinse în proiectul legii de punere în aplicare a noului Cod penal	49
CAPITOLUL VI. APLICAREA LEGII PENALE ÎN SPAȚIU	53
§ 1. Teritorialitatea legii penale române.....	53
§ 2. Personalitatea legii penale.....	55
§ 3. Realitatea legii penale	56
§ 4. Universalitatea legii penale	57
§ 5. Excepții de la aplicarea legii penale în spațiu	59
§ 6. Extradarea.....	60
6.1. Considerații generale și sediul materiei.....	60
6.2. Condițiile extradării din România	61
6.3. Condițiile necesare pentru solicitarea extradării de către România.....	64
§ 7. Mandatul european de arestare.....	65
CAPITOLUL VII. INFRACTIUNEA. DEFINIȚIA, TRĂSĂTURILE ESENȚIALE, STRUCTURA ȘI CONȚINUTUL INFRACTIUNII	67
§ 1. Definiția infracțiunii.....	67
§ 2. Trăsăturile esențiale și generale ale infracțiunii	68
2.1. Pericolul social al infracțiunii	69
§ 3. Structura sau elementele infracțiunii	74
3.1. Obiectul infracțiunii.....	75
3.2. Subiectul infracțiunii	77
3.3. Latura obiectivă a infracțiunii.....	79
3.4. Latura subiectivă a infracțiunii	83
3.4.1.1. Intenția	85

3.4.1.2. Culpă	87
3.4.1.3. Intenția depășită sau praeterintenția	89
3.4.1.4. Mobilul și scopul – subelemente secundare ale laturii subiective	90
3.4.1.5. Aspecte specifice ale acțiunii sau inacțiunii comise din culpă	90
§ 4. Conținutul infracțiunii	91
4.1. Felurile conținuturilor legale ale infracțiunilor	92
CAPITOLUL VIII. FORMELE INFRACTIUNII INTENȚIONATE ÎN FUNCȚIE DE FAZELE EI DE DESFĂȘURARE	93
§ 1. Etapa internă	93
§ 2. Etapa externă	94
2.1. Faza actelor de pregătire (actele preparatorii)	94
2.2. Tentativa sau începerea executării acțiunii	95
2.3. Infracțiunea consumată	100
2.4. Delimitarea tentativei de actele preparatorii și de infracțiunea consumată	101
CAPITOLUL IX. PLURALITATEA DE INFRACTORI	103
§ 1. Participația penală	104
1.1. Condițiile participației	104
1.2. Autoratul și coautoratul	105
1.3. Instigarea	107
1.4. Complicitatea	109
1.5. Participația improprie	112
1.6. Pedepsa în caz de participație	113
CAPITOLUL X. PLURALITATEA DE INFRACTIUNI	117
§ 1. Concursul de infracțiuni	117
1.1. Concursul real sau material de infracțiuni	118
1.2. Concursul ideal (formal) de infracțiuni	119
1.3. Pedepsa în caz de concurs de infracțiuni	120
1.4. Pedepsele complementare și măsurile de siguranță în caz de concurs de infracțiuni	123
1.5. Contopirea pedepselor pentru infracțiuni concurente săvârșite de persoana fizică și de persoana juridică	125
1.6. Pedepsa în cazul pluralității de infracțiuni săvârșite de persoana juridică, așa cum este reglementată de noul Cod penal	126
§ 2. Recidiva	126
2.1. Recidiva mare postcondamnatorie	127
2.2. Recidiva mare postexecutorie	128
2.3. Mica recidivă	129
2.4. Recidiva în cazul persoanei juridice	130
2.5. Recidiva în noul Cod penal	130
2.6. Recidiva internațională	131
§ 3. Condamnările care nu atrag starea de recidivă	132
§ 4. Pedepsirea recidivei conform actualului Cod penal	133
§ 5. Pedepsirea recidivei potrivit noului Cod penal	134
§ 6. Pluralitatea intermediară	135
CAPITOLUL XI. UNITATEA DE INFRACTIUNE	137

§ 1. Unitatea naturală de infracțiune	137
§ 2. Unitatea legală de infracțiune	139
2.1. Infracțiunea continuată	139
2.2. Infracțiunea complexă	142
2.3. Infracțiunea de obicei	144
2.4. Infracțiunea progresivă	145
CAPITOLUL XII. CAUZELE CARE ÎNLĂTURĂ CARACTERUL PENAL	
AL FAPTEI	146
§ 1. Noțiuni generale și clasificarea cauzelor care înlătură caracterul penal al faptei	146
1.1. Noțiuni generale	146
1.2. Clasificarea cauzelor care înlătură caracterul penal al faptei	146
1.3. Concepția noului Cod penal cu privire la delimitarea cauzelor justificative de cauzele de neimputabilitate	148
1.4. Succintă prezentare a cauzelor justificative introduse de noul Cod penal	149
§ 2. Legitima apărare	152
2.1. Definiția legitimei apărări	152
2.2. Condițiile atacului	152
2.4. Depășirea limitelor legitimei apărări	154
2.5. Presumția de legitimă apărare	155
2.6. Dispozițiile noului Cod penal. Definiția legală și prezentare comparativă ...	156
§ 3. Starea de necesitate	157
3.1. Definiția stării de necesitate	157
3.2. Condiții privitoare la pericol	157
3.3. Condiții privind acțiunea de salvare	158
3.4. Dispozițiile noului Cod penal. Definiția legală și prezentare comparativă ...	159
§ 4. Constrângerea fizică și constrângerea morală	159
4.1. Constrângerea fizică	160
4.2. Constrângerea morală	162
§ 5. Cazul fortuit	164
5.1. Definiția cazului fortuit	164
5.2. Condițiile cazului fortuit	164
§ 6. Iresponsabilitatea	167
6.1. Definiția iresponsabilității	167
6.2. Condițiile iresponsabilității	167
§ 7. Beția accidentală completă	169
7. 1. Noțiuni generale. Aspectele beției	169
7.2. Definiția beției accidentale complete	170
7.3. Condițiile beției accidentale complete	170
7.4. Beția voluntară completă – circumstanță atenuantă sau agravantă, după caz	171
7.5. Dispozițiile noului Cod penal. Definiția legală și prezentare comparativă ...	172
§ 8. Minoritatea făptuitorului	172
8.1. Noțiuni generale	172
8.2. Definiția minorității făptuitorului	173
8.3. Condițiile minorității	173
8.4. Dispozițiile noului Cod penal. Definiția legală și prezentare comparativă ...	174

§ 9. Eroarea de fapt	175
9.1. Noțiuni generale despre eroare	175
9.2. Definiția erorii de fapt	176
9.3. Condițiile erorii de fapt.....	176
9.4. Eroarea de fapt asupra circumstanței agravante	179
9.5. Eroarea de fapt cu privire la infracțiunile din culpă	180
9.6. Eroarea de drept.....	181
9.7. Dispozițiile noului Cod penal. Definiția legală și prezentare comparativă ...	183
§ 10. Excesul neimputabil – cauză de neimputabilitate reglementată de noul Cod penal.....	184
CAPITOLUL XIII. SANCTIUNILE DE DREPT PENAL	185
§ 1. Considerații generale. Definiție, trăsături caracteristice, categorii de sancțiuni și principii specifice.....	185
§ 2. Pedepsele	186
2.1. Definiția, scopul și funcțiile pedepsei.....	186
2.2. Categoriile și limitele generale ale pedepselor aplicabile persoanei fizice....	187
2.3. Felurile pedepselor aplicabile persoanei juridice.....	200
2.4. Conținutul pedepselor aplicabile persoanei juridice	201
2.5. Dispozițiile noului Cod penal. Definiția legală și prezentare comparativă ...	203
2.6. Regimul pedepselor complementare aplicate persoanei juridice conform noului Cod penal.....	205
2.7. Dispoziții speciale prevăzute în noul Cod penal privind răspunderea persoanei juridice	208
2.8. Dispoziții privind aplicarea și executarea sancțiunilor penale extrase din proiectul legii pentru punerea în aplicare a noului Cod penal	210
§ 3. Măsurile educative și pedepsele aplicabile minorilor.....	212
3.1. Considerații generale	212
3.2. Dispozițiile noului Cod penal. Definiția legală și prezentare comparativă ...	213
3.3. Măsurile educative – conform actualei reglementări.....	215
3.4. Pedepsele pentru minori - conform actualei reglementări	217
3.5. Regimul măsurilor educative conform noului Cod penal.....	218
3.6. Dispoziții speciale prevăzute în noul Cod penal privind răspunderea penală a minorului	223
3.7. Dispoziții speciale privind regimul sancționator aplicabil minorilor extrase din proiectul legii pentru punerea în aplicare a noului Cod penal	226
§ 4. Măsurile de siguranță	228
4.1. Dispoziții generale	228
CAPITOLUL XIV. APLICAREA ȘI EXECUTAREA PEDEPSELOR.....	238
§ 1. Noțiuni generale privind individualizarea pedepselor.....	238
§ 2. Noțiuni generale privind individualizarea executării pedepselor principale aplicate persoanei fizice și persoanei juridice, conform dispozițiilor noului Cod penal și a proiectului de lege privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal	240
2.1. Regimurile de executare a pedepselor privative de libertate. Dispoziții generale.....	240

2.2. Regimurile de executare a pedepselor privative de libertate	241
2.3. Tipurile regimurilor de executare a pedepselor privative de libertate	241
2.4. Comisia pentru stabilirea, individualizarea și schimbarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate	241
2.5. Aplicarea provizorie a regimului de executare	242
2.6. Regimul de maximă siguranță	242
2.7. Categoriile de persoane cărora nu li se aplică regimul de maximă siguranță	243
2.8. Regimul închis	243
2.9. Regimul semideschis	244
2.10. Regimul deschis	244
2.11. Stabilirea regimului de executare a pedepselor privative de libertate	245
2.12. Schimbarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate	246
2.13. Individualizarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate	248
2.14. Individualizarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate în cazul tinerilor	248
§ 3. Suspendarea condiționată a executării pedepsei	249
3.1. Condițiile de acordare a suspendării condiționate a executării pedepsei	249
3.2. Termenul de încercare	251
3.3. Efectele suspendării condiționate a executării pedepsei	251
3.4. Revocarea suspendării condiționate a executării pedepsei	252
3.5. Anularea suspendării condiționate a executării pedepsei	253
3.6. Cazuri speciale de suspendare condiționată a executării pedepsei	254
§ 4. Suspendarea executării pedepsei sub supraveghere	254
4.1. Condițiile de aplicare a suspendării executării pedepsei sub supraveghere	255
4.2. Termenul de încercare	256
4.3. Măsurile de supraveghere și obligațiile condamnatului	256
4.4. Efectele suspendării pedepsei sub supraveghere	257
4.5. Revocarea suspendării executării pedepsei sub supraveghere	257
4.6. Anularea suspendării executării pedepsei sub supraveghere	257
4.7. Dispozițiile noului Cod penal. Definiția legală și prezentare comparativă	258
§ 5. Executarea pedepsei la locul de muncă	263
5.1. Condițiile în care se poate dispune executarea pedepsei la locul de muncă	263
5.2. Modul de executare a pedepsei închisorii la locul de muncă	264
5.3. Revocarea executării pedepsei la locul de muncă	265
5.4. Anularea executării pedepsei la locul de muncă	266
5.5. Încetarea executării pedepsei la locul de muncă	266
§ 6. Executarea detențiunii pe viață	267
6.1. Regimul detențiunii pe viață	267
6.2. Calculul pedepsei în caz de comutare sau înlocuire	268
§ 7. Regimul de executare a pedepselor principale privative de libertate	268
7.1. Reguli generale ale executării pedepselor principale privative de libertate	268
7.2. Liberarea condiționată	270
7.3. Dispozițiile noului Cod penal. Definiția legală și prezentare comparativă	272
7.4. Serviciile de probațiune	278

§ 8. Executarea pedepsei într-o închisoare militară.....	279
§ 9. Executarea pedepsei amenzii.....	280
§ 10. Renunțarea la aplicarea pedepsei și amânarea aplicării pedepsei, conform prevederilor noului Cod penal.....	281
10.1. Renunțarea la aplicarea pedepsei.....	281
10.2. Amânarea aplicării pedepsei.....	283
§ 11. Calculul pedepselor.....	288
11.1. Durata executării.....	288
11.2. Computarea reținerii și a arestării preventive.....	289
11.3. Computarea privațiunii de libertate executată în afara țării.....	289
11.4. Dispozițiile noului Cod penal. Definiția legală și prezentare comparativă.....	289
CAPITOLUL XV. RĂSPUNDEREA PENALĂ	291
§ 1. Principiile răspunderii penale.....	291
§ 2. Criteriile generale de individualizare judiciară a răspunderii penale și a pedepsei	292
§ 3. Circumstanțele atenuante și agravante	293
3.1. Circumstanțele atenuante.....	295
3.2. Circumstanțele agravante.....	304
§ 4. Înlocuirea răspunderii penale	308
CAPITOLUL XVI. CAUZELE CARE ÎNLĂTURĂ RĂSPUNDEREA PENALĂ SAU CONSECINȚELE CONDAMNĂRII.....	311
§ 1. Amnistia	311
§ 2. Grațierea	314
§ 3. Prescripția.....	317
3.1. Prescripția răspunderii penale.....	317
3.2. Prescripția executării pedepsei pentru persoana fizică	319
§ 4. Lipsa plângerii prealabile, retragerea acesteia, împăcarea părților, medierea și cauzele de impunitate (nepedepsire).....	325
4.1. Lipsa plângerii prealabile și retragerea acesteia	326
4.3. Instituția medierii.....	328
4.4. Cauzele de nepedepsire (impunitate).....	332
4.5. Dispozițiile noului Cod penal referitoare la lipsa plângerii prealabile, retragerea acesteia și împăcarea părților.....	332
§ 5. Reabilitarea în concepția actualului Cod penal	335
5.1. Reabilitarea de drept.....	335
5.2. Reabilitarea judecătorească	336
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ.....	343